

Veileder Valgting

2019

Innhold

Praktisk informasjon om valgarbeidet.....	4
Kontaktpersoner	4
Bemanning	4
Arbeidstid for valgmedarbeidere	4
Godtgjøring.....	4
Spisepauser.....	5
Taushetsplikt.....	5
Mediehåndtering	5
Branninstruks.....	5
Stemmerett, manntall og valgkort.....	6
Stemmerett	6
Manntallet	6
Valgkort	7
Valglister (stemmesedler)	8
Endre på stemmeseddelen?	9
Stemmegivning på valgdagen	10
Tid for stemmegivningen.....	10
Tilrettelegging i valglokalet.....	10
Ordensregler.....	10
Fremgangsmåten ved stemmegivning i valglokalet.....	11
Særskilt stemmegivning.....	13
Mottak av stemmer i beredskapskonvolutter	14
Velgere som trenger hjelp ved stemmegivningen.....	14
Stemmegivning umiddelbart utenfor valglokalet	15

Sikring og oppbevaring av valgmateriell	15
Sikring av valgurner	15
Tømming av valgurner i løpet av valgdagen	15
Foreløpig opptelling.....	16
Prøving og godkjenning av valgtingsstemmegivninger.....	16
Foreløpig opptelling	16
Illustrasjon av stemmestyrets behandling av valgtingsstemmene.....	18
Føring av møtebok.....	19
EVA (Elektronisk valgadministrasjonssystem).....	20
Pålogging.....	20
Registrer valgtingsstemme.....	21
Mottak og registrering av valgtingsstemmer.....	22
Velger har avgitt stemme tidligere.....	23
Velger finnes ikke i manntallet	23
Opptelling	24
Registrer urne og foreløpig telling	25
Møtebok.....	26
Oversendelse av valgmateriell	27
Transport av valgmateriell til rådhuset	27

Foto framside: Kommunaldepartementet.

Praktisk informasjon om valgarbeidet

Kontaktpersoner

Valgansvarlige i Hå

Marianne Espedal Boge
Telefon: 51 79 30 12
Mobil: 936 60 854

Trude Høyland
Telefon: 51 79 30 28
Mobil: 905 64 392

Ole Vikse
Telefon: 51 79 30 11
Mobil: 905 95 642

Bemanning

Alle valglokale skal være bemannet med:

- Stemmestyrets leder
- Stemmestyrets nestleder
- Medlem av stemmestyret
- Valgmedarbeider
- Sekretær

Alle valgmedarbeidere skal gå med kort som tydelig viser at de er valgmedarbeidere. Ingen valgmedarbeidere kan bruke jakkemerker eller lignende med politisk innhold på valgdagen.

Arbeidstid for valgmedarbeidere

Alle valgmedarbeidere møter seinest kl. 08.15 på valglokalet. På valgdagen må ingen forlate valglokalet. Arbeidstiden varer til foreløpig opptelling (grovopptelling) er ferdig ca. kl. 23.00 - 24.00. Stemmestyreleder og sekretær er først ferdige med arbeidet sitt når oppgjøret er fraktet til rådhuset og stemmestyrets møtebok er godkjent.

Godtgjøring

Det blir gitt særskilt godtgjørelse for arbeidet på valgdagen. Følgende godtgjørelse for stemmestyrene:

Leder kr. 4. 000,-

Andre medlemmer kr. 3.000, -

I tillegg utbetales tapt arbeidsfortjeneste etter gjeldende regler. *NB! Dokumentasjon for tapt arbeidsfortjeneste må legges ved skjema for godtgjøring.*

Spisepauser

Alle valgmedarbeidere får tre måltider på valgdagen. Stemmestyrets leder setter opp en plan for avvikling av spisepausene. Serveringen skal ikke foregå i selve valglokalet. En må forsøke å legge måltidene til et rolig tidspunkt.

Frokost senest fra kl. 10.00 – kaffe, te, melk/juice, rundstykker

Middag senest fra kl. 14.00 – kaffe, te, biffgryte, dessert

Kveldsmat senest fra 19.00 – kaffe, te, smørbrød

Frokosten skal komme til valglokalene mellom 09.00 og 10.00, middagen kommer mellom 13.00 og 14.00 til valglokalene, og kveldsmaten kommer mellom 18.00 og 19.00 til valglokalene.

Taushetsplikt

Alle valgmedarbeiderne er underlagt taushetsplikt. Valgloven har bestemmelser som gjelder offentlighet og taushetsplikt:

- Taushetsplikt om enkeltpersoners stemmegivning
- Forbud mot å gi opplysninger om stemmeseddelforbruk
- Forbud mot å offentliggjøre manntall som er brukt til avkryssing
- Forbud mot offentliggjøring av valgresultater/prognoser før valglokalene er stengte
- Taushetsplikt i samme utstrekning som etter forvaltningsloven

Mediehåndtering

Alle spørsmål fra media skal besvares fra valgstyrets sekretariat. Etter en konkret godkjenning, kan stemmestyrets leder besvare spørsmål selv. At media møter opp, filmer og tar bilder er greit dersom det ikke forstyrrer valghandlingen. Se punktet om "Forstyrrelser i valglokalet".

Branninstruks

Alle valgmedarbeidere plikter å sette seg inn i branninstruksen for valglokalet. Valglokalets rømningsveier må være kjent for alle som arbeider i valglokalet. Stemmestyrets leder er ansvarlig for at branninstruksen gjøres kjent for alle valgmedarbeiderne.

Stemmerett, manntall og valgkort

Stemmerett

Hvem kan stemme?

- Norske statsborgere som har fylt 18 år innen utgangen av 2019 og som er, eller har vært, registrert bosatt i Norge.
- Statsborgere i andre nordiske land som har fylt 18 år innen utgangen av 2019, og som har vært registrert bosatt i Norge senest 30. juni 2019.
- Øvrige utenlandske statsborgere som har fylt 18 år innen utgangen av 2019, og som har vært registrert bosatt i Norge sammenhengende de tre siste årene før valgdagen.
- Ansatte i diplomatiet eller konsulatvesenet og deres husstand har stemmerett uavhengig av om de har vært folkeregisterført som bosatt i

Norge eller ikke. De behøver ikke søke om innføring i manntallet.

Manntallet

Manntallet er et register over alle med stemmerett ved dette valget. For å kunne stemme må velgeren være innført i manntallet i en kommune på valgdagen. Dette gjelder både for norske statsborgere og utenlandske statsborgere.

Det er folkeregisteret (pr. 30. juni 2019) som er grunnlaget for manntallet. Ved eventuelle feil, må velger henvende seg til folkeregisteret, tlf 800 800 00.

Elektronisk manntall

Kryss i manntallet blir satt ved å registrere stemme i EVA (elektronisk valgadministrasjonssystem). Alle valgmedarbeiderne må kunne logge seg inn i valgadministrasjonssystemet EVA, med MinID, BankID eller Buypass.

Søknad om innføring i manntallet

Alle som står i manntallet har stemmerett. Har en norsk statsborger bodd mer enn 10 år i utlandet, faller velgeren ut av manntallet. Da må velgeren søke om å bli innført i manntallet for å kunne stemme. I alle valglokaler skal skjemaet «Søknad om å bli innført i manntallet» være tilgjengelig. Skjemaet kan fylles ut og leveres sammen med stemmegivningen. På valgdagen må velgeren stemme i den kommunen han/hun er manntallsført i.

Valgkort

Hå er en av 18 kommuner i landet som er med i et forsøk med elektronisk valgkort ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019.

Stemmeberettigede i alle forsøkskommunene får en SMS med lenke til valgkortet når det er tilgjengelig. Lenka viser til digitale postkasser for velgere som bruker Digipost eller e-Boks. De som ikke har opprettet en digital postkasse får valgkortet sitt på en personlig side på valg.no. Alle velgere må logge seg på via ID-porten for å få valgkortet sitt.

Velgere som har reservert seg mot digital kommunikasjon med det offentlige, og personer som ikke har brukt ID-porten på 18 måneder, får valgkortet tilsendt i posten.

Valgkortet (digitalt eller papir) er ikke påkrevd ved stemmegivningen på valgdagen. Valgkortet gjelder *ikke* som legitimasjon.

Strekkode

Du kan bruke strekkoden på valgkortet til å identifisere velgeren. Bruk skanner og «blipp» strekkoden. Da får du all informasjon direkte inn i EVA. Husk å sjekke legitimasjon.

Valglister (stemmesedler)

Ved valget i Hå vil det være flere typer stemmesedler.

- Ordinære stemmesedler for kommunestyre (rosa)
- Ordinære stemmesedler for fylkesting (blå)
- Generell stemmeseddel
Det er i tillegg en generell stemmeseddel som viser en liste med navnene til alle registrerte politiske partier (også kalt departementets generelle stemmeseddel). På den generelle stemmeseddelen må man sette kryss i rute for ønsket parti. Denne stemmeseddelen er også påtrykt blindeskrift.

Kommunestyrevalget

Valgstyret har i sitt møte 30. april 2019 godkjent disse listeforslagene i Hå kommune ved kommunestyrevalget 2019:

Arbeiderpartiet	Fremskrittspartiet	Høyre
Hå-lista	Kristelig Folkeparti	Liberalistene
Partiet De Kristne	Rødt	Senterpartiet
SV-Sosialistisk Venstreparti	Blank	

Fylkestingsvalget

Fylkesvalgstyret har i sitt møte 7. mai 2019 godkjent disse listeforslagene i Rogaland fylke ved stortingsvalget 2019:

Arbeiderpartiet	Demokratene	Folkeaksjonen Nei til mer bompenger
Fremskrittspartiet	Høyre	Kristelig Folkeparti
Liberalistene	Miljøpartiet De grønne	Partiet De Kristne
Pensjonistpartiet	Rødt	Senterpartiet
Sosialliberalt Parti	SV-Sosialistisk Venstreparti	Venstre
Blank		

Blank stemmeseddel

I alle valglokaler skal det være blanke stemmesedler som velgerne kan bruke om de vil stemme blankt. Disse er merket «BLANK STEMMESEDEL»

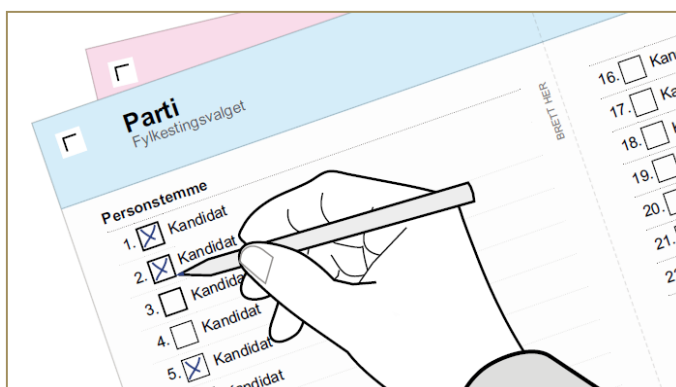
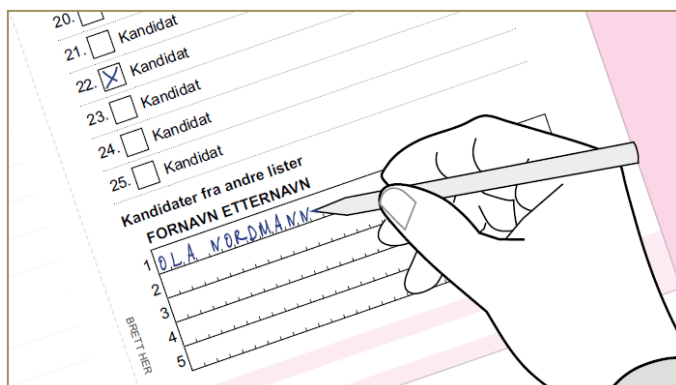
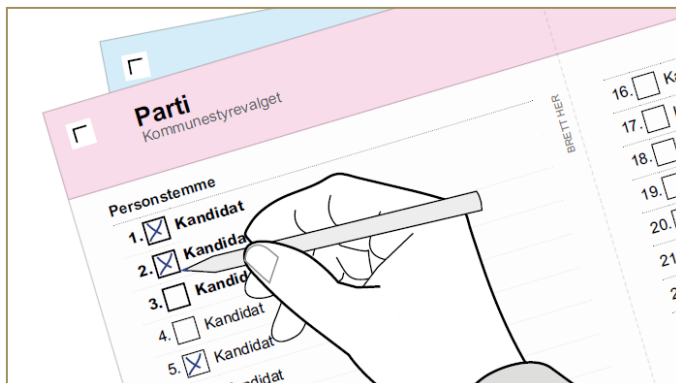
Den blanke seddelen kan også brukes som reserveseddel dersom en går tom for en partiseddel. Velger skriver da partinavn inne i seddelen.

Endre på stemmeseddelen?

Velger kan endre på stemmeseddelen (se veiledning under).

Slik gir du personstemme

Ved kommunestyrevalget:

- 1) Sett et kryss i ruten ved navnet til kandidatene du vil gi en personstemme. Du kan gi personstemme til så mange kandidater du vil.
- 2) Skriv kandidatnavn fra andre partier/grupper i et eget felt på stemmeseddelen. Hvor mange kandidatnavn du kan føre opp står på stemmeseddelen.

Vær oppmerksom på at hvis du gir personstemme til en kandidat fra et annet parti/gruppe, vil en såkalt listestemme bli overført til det andre partiet/gruppen. Dette kan påvirke fordelingen av mandater i kommunestyret.

Ved fylkestingsvalget:

Sett et kryss i ruten ved navnet til kandidatene du vil gi en personstemme. Du kan gi personstemme til så mange kandidater du vil.

Stemmegivning på valgdagen

Tid for stemmegivningen

Alle valglokalene har åpent fra kl. 09.00 til kl. 21.00. I den vedtatte åpningstiden skal valglokalet være åpent hele tiden. Det er ikke anledning til å stenge lokalene midlertidig, for eksempel for å ha spisepause. Når den tid som er fastsatt for stemmegivningen er ute, skal alle som er møtt frem ved lokalet før stengt, gis anledning til å stemme. Dersom alle oppmøtte velgere får plass i lokalet kan dørene til valglokalet stenges. Alternativt kan en valgfunksjonær markere slutten på køen utenfor lokalet. De som kommer etter lokalet er stengt, må avvises.

Tilrettelegging i valglokalet

Generelt

Det skal være god tilgjengelighet for alle velgere. Minst et av stemmeavluksene skal være tilpasset rullestolbrukere og blinde og svaksynte (klisterlapper med blindeskrift påføres stemmeseddelkassetten). For å ivareta hensynet til disse velgerne settes det opp et stemmeavlukke særskilt for funksjonshemmede i hvert stemmelokale. Bordplaten i disse stemmeavluksene vil bli senket og listestativene hengt opp på en annen måte. Avlukket bør merkes som tilrettelagt for funksjonshemmede.

Tilrettelegging i valglokalet for blinde og svaksynte

Videre skal et avlukke i hvert stemmelokale tilrettelegges for blinde og svaksynte. Hver krets får et sett med etiketter med navn på den enkelte valgliste i blindeskrift, med tilhørende stemmesedler.

Ordensregler

Stemmestyret har ansvar for at valget foregår slik loven foreskriver. Valgloven inneholder regler om at det i valglokalet og i de rom velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, ikke er tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre eller forhindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er videre ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og stemmer.

Stemmestyrets leder eller nestleder kan om nødvendig vise bort personer som opptre i strid med de forbud som er nevnt foran. Som eksempler på oppførsel som kan gi grunnlag for bortvisning, kan nevnes sjikanering av velgere og støyende adferd. Eventuell klage over bortvisning må fremmes til valgstyret i Hå. Det er grunn til å understreke at hvis velgeren møter opp i valglokalet på ny, og grunnlaget for bortvisning ikke lengre er tilstede, må han/hun få avgi stemme.

Det fremgår av loven at uvedkommende ikke må få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglisters stemmesedler. Dette innebærer for det første at stemmestyrets medlemmer eller valgfunksjonærer ikke må gi opplysninger til uvedkommende, for eksempel pressen, om

forbruket av stemmesedler. Forbudet omfatter også at pressen eller andre gis adgang til stemmeavlukkene for å se hvordan det ligger an med stemmeseddelforbruket.

Forbud om velgerundersøkelser og liknende i valglokalet

Valglovgivningen bygger på prinsippet om hemmelig valg. Det er stemmestyrets oppgave å legge forholdene fysisk til rette slik at hemmelig stemmegivning blir en realitet. I forbindelse med valghandlingen må velgerne ikke bli utsatt for press når det gjelder å røpe hva de har stemt. Dersom en velgerundersøkelse blir foretatt inne i valglokalet, kan mange velgere oppfatte dette som uønsket press.

Fremgangsmåten ved stemmegivning i valglokalet

Hovedregel "Ordinær stemmegivning"

Alle velgere som møter opp i valglokalet på valgdagen skal som utgangspunkt få avgi stemme.

Gyldig legitimasjon

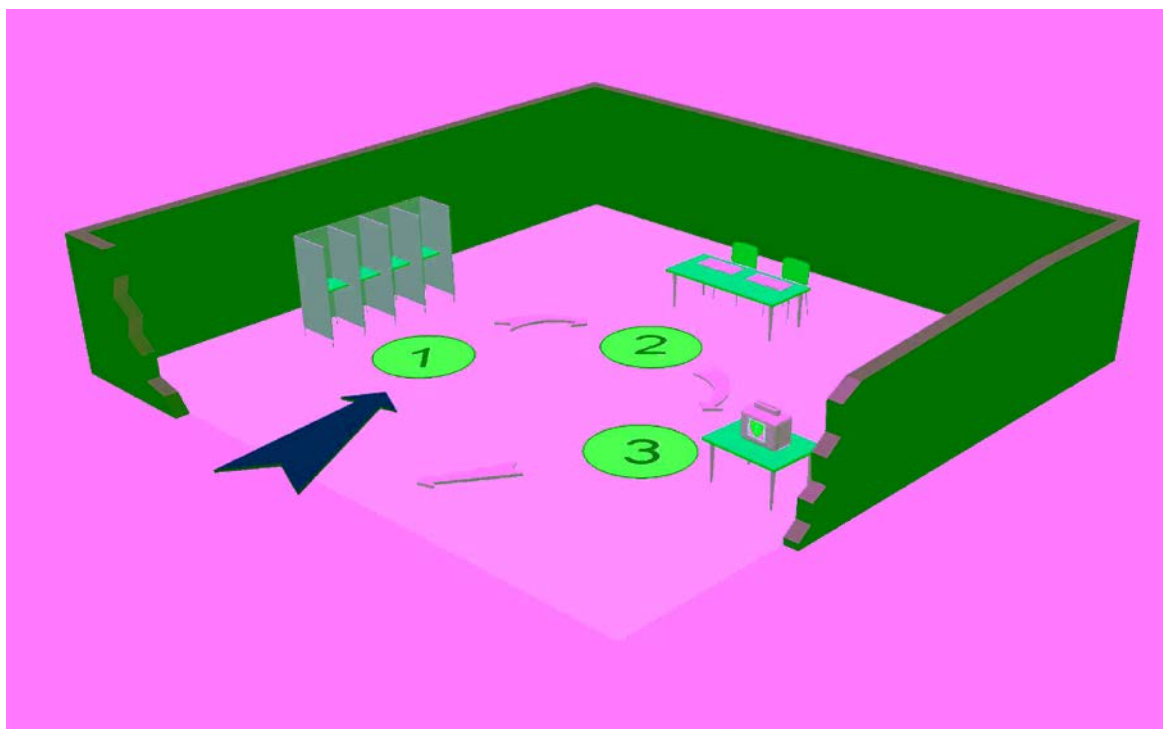
I loven står det at alle som ikke er kjent for stemmemottaker, skal vise legitimasjon. For å få en likeverdig praksis, betyr dette at alle skal vise legitimasjon. På institusjoner kan en ansatt gå god for velgerens identitet. Forutsetningen er at den ansatte legitimerer seg.

Gyldig legitimasjon skal inneholde navn, bilde og fødselsdata, for eksempel pass, sertifikat, bankkort med bilde eller Postens id kort

Informasjon til velgeren

Det er viktig å organisere et "mottak" ved inngangen til valglokalet for å veilede velgerne før de går inn i avlukket. Et stemmestyremedlem eller en valgfunksjonær gir velgerne veiledning om legitimasjonsplikt (be velger holde klar legitimasjonen) og hvordan stemmesedlene skal brettes sammen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.

Prinsippskisse for ordinær stemmegivning

Stemmeavlukket

Velger tar den stemmeseddelen han/hun vil bruke. Gjør eventuelle endringer på stemmeseddelen (se veiledning på stemmeseddel). Bretter stemmeseddelen med partinavnet inn og feltet for stemping ut – da kan ingen se hva han/hun stemmer.

Det er viktig å ta forholdsregler for å sikre at velgeres stemmegivning ikke blir kjent for uvedkommende. Spesielt bør en legge vekt på å forhindre at velgere bretter stemmesedlene feil vei, slik at det er synlig hvordan han/hun har stemt. Dette er helt vesentlig for å sikre prinsippet om hemmelig valg, og å gardere seg mot at uvedkommende kan kontrollere hvordan velgeren har stemt. Det er stemmestyrets ansvar å påse at velgere ikke kommer ut av avlukket med stemmeseddelen brettet feil. Det kan oppnås ved at et medlem av stemmestyret eller en valgfunksjonær er plassert utenfor stemmeavluukkene, og viser velgerne tilbake inn i avlukket dersom man registrerer at seddelen er brettet feil vei. Vedkommende bør også jevnlig kontrollere stemmeavluukkene og forvise seg om at det til en hver tid er tilgjengelig stemmesedler for alle valglistene samt skrivesaker for eventuelle rettinger av stemmesedlene.

Manttallsbordet

Velgeren går til en valgfunksjonær og viser legitimasjon og eventuelt valgkort. Valgloven krever at velgere som er ukjent for stemmemottaker skal legitimere seg. Velgeren blir avkrysset i det elektroniske manntallet og får et stempel på utsiden av stemmeseddelen. Stemmeseddelen må ha stempel for å bli godkjent.

Velgere skal krysses av i manntallet før de selv legger den stemplede stemmeseddelen i urnen. Velgere som ikke står i manntallet eller som allerede er krysset av i manntallet skal henvises til et eget bord (se punkt om stemmegivning i særskilt omslag).

Urne

Når velgeren er blitt avkrysset i manntallet og stemmeseddelen er stemplet, skal velgeren selv legge stemmeseddelen i valgurnen. Valgurnen bør derfor plasseres så lavt at alle velgere, også de i rullestol, selv kan legge stemmeseddelen i valgurnen.

Alle stemmesedler som legges i valgurnen, må være stemplet. En valgfunksjonær må alltid føre kontroll med valgurnen for å sjekke at sedlene er stemplet. Dersom velger ved en feiltakelse skulle komme til å legge en ustemplet stemmeseddel i valgurnen, må valgfunksjonæren ikke åpne urnen og ta ut stemmeseddelen for å stemple den. Feilen rettes ved at velgeren får anledning til å hente en ny stemmeseddel som valgfunksjonæren stempler før den legges i valgurnen. Den ustemplede stemmeseddelen vil bli forkastet.

Episoden må meldes til stemmestyrets leder. Stemmestyrets leder loggfører hendelsen i stemmestyrets møtebok og holder rede på *antall ustemplede sedler i urnene*. Dette er viktig for at regnskapet i stemmestyrets møtebok skal stemme (stemmesedler i urnen = antall kryss i manntallet). Avvik må dokumenteres og forklares i møteboken.

Særskilt stemmegivning

Bruk av særskilt omslag

Det finnes to typer stemmegivninger hvor stemmestyret skal legge stemmegivningen i særskilt omslag:

- Velgere som ikke er innført i manntallet.
- Velgere som allerede er krysset av i manntallet.

Krysset av i manntallet eller ikke står innført i manntallet

Velgere som allerede er krysset av i manntallet eller som ikke står innført i manntallet i kommunen, skal ikke legge seddelen i urnen. Etter § 31 i forskriftene skal likevel en velger som krever å få avgitt stemme ikke avvises. Reglene i denne paragrafen gjelder følgende tilfeller:

- Det er krysset av i manntallet ved navnet til velger – enten fordi vedkommende har avgitt stemme allerede, eller fordi det er skjedd en feilaktig avkrysning.
- Velger står ikke innført i manntallet i kommunen – enten fordi vedkommende ikke er stemmeberettiget der, det er skjedd feil som ikke er oppdaget eller at velger har hemmelig adresse.

Begrunnelsen for at velger i disse tilfellene skal få avgitt stemme og stemmen skal legges i særskilt omslag, er at det kan være skjedd en feil ved manntallsføringen eller tidligere stemmegivning. Legg stemplet stemmeseddel i brun stemmeseddelkonvolutt, og legg denne

oppi det særskilte omslaget. Fyll ut konvoluttene nøye, og kryss av for hvilket tilfelle det gjelder.

Dersom velgeren allerede er blitt krysset av i det elektroniske manntallet og du har notert at dette krysset er feilsatt tidligere på dagen, må velgeren likevel avgi stemme i særskilt omslag. En god loggføring av feilkryssingen vil være avgjørende for om denne velgerens stemmegivning vil bli godkjent.

Mottak av stemmer i beredskapskonvolutter

Stemmer i beredskapskonvolutter (beredskapsstemmer) er stemmer avgitt mens EVA har vært utilgjengelig i stemmelokalet eller dersom man har mistet tilgang til internett.

Det kan være at stemmelokalet har strømbrydd eller mister internettilgang, eller at EVA blir utilgjengelig i løpet av valgdagen. I disse tilfellene skal det benyttes en midlertidig beredskapsprosedyre, det vil si at man benytter stemmeseddelkonvolutt som, sammen med valgkortet, legges i en egen beredskapskonvolutt så lenge det elektroniske manntallet ikke er tilgjengelig. Beredskapskonvoluttene skal legges i en urne.

På lik linje med andre stemmer mottatt ved bruk av omslagskonvolutt, må også stemmer i beredskapskonvolutter registreres inn i EVA og prøves. Dette gjøres sentralt.

Beredskapsrutine

Beredskapskassen skal alltid stå klar til bruk.

Når det ikke er mulig å bruke EVA:

- Varsle
- Leder avgjør om dere går over til beredskap
- Stemmemottaking fortsetter
- Bruk konvoluttene
- Stemple stemmeseddelen
- Velger får stemmeseddelkonvolutt, limes igjen
- Beredskapskonvolutt, med valgkort og stemmeseddelkonvolutt (fyll evt. ut valgkort manuelt)
- Velger legger oransje konvolutt i konvoluttene

Velgere som trenger hjelp ved stemmegivningen

Dersom en velger har behov for hjelp til å avgi stemme, har vedkommende rett på hjelp fra valgmedarbeider. Dette er hovedregelen. Enkelte velgergrupper kan i tillegg ha med seg én annen hjelper etter eget valg. Retten til en ekstra, selvvalgt hjelper gjelder kun velgere med alvorlig fysisk eller psykisk funksjonshemming. Hensikten med bestemmelsen er å beskytte velgere mot utidig press.

Stemmegivning umiddelbart utenfor valglokalet

Velgere som ikke er i stand til å komme inn i valglokalet, kan avgi stemme umiddelbart utenfor, til to stemmemottakere (stemmestyrets medlemmer eller valgfunksjonærer).

Dersom velgeren er manntallsført i kommunen, skal avkryssing skje før velgeren får utlevert stemmesedler. Stemmemottakerne skal bringe med seg følgende:

- et sett med stemmesedler, med en seddel for hver valgliste (for alle valg)
- et stempel
- en urne

Velgere skal – eventuelt med assistanse i tråd med regelverket – brette sammen stemmeseddelen/-sedlene og levere stemmegivningen til stemmemottakerne, som stempler den/disse. Deretter legger velgeren selv stemmegivningen ned i urnen. Stemmemottakerne skal deretter bringe urnen inn i valglokalet. Stemmesedler som blir til overs, må ikke tas tilbake (velger beholder selv de øvrige stemmesedlene pga. hemmelig valg). Dersom velgeren ikke står i manntallet eller allerede er krysset av i manntallet, skal stemmemottakerne følge prosedyren for stemmegivning i særskilt omslag.

Sikring og oppbevaring av valgmateriell

Sikring av valgurner

Etter valgtinget er åpnet av stemmestyrets leder skal valgurnen(e) forsegles. Dette gjøres ved at valgurnen åpnes slik at alle som har møtt frem kan se at urnen er tom for stemmesedler før den forsegles. Ved forseglingen nyttes utleverte segl. Det er stemmestyrets leder som har ansvaret for forseglingsutstyret. Fulle valgurner må erstattes av nye. Dersom fulle valgurner oppbevares på et sted hvor stemmestyret ikke har direkte oppsyn med dem, skal både lokket og spalteåpningen forsegles (se bilde).

Tømming av valgurner i løpet av valgdagen

Det kan være nødvendig å tømme valgurnene i løpet av valgdagen. For eksempel dersom en går tom for valgurner. Dersom det er nødvendig å åpne en valgurne skal det gjøres av minst 2 medlemmer av stemmestyret. Disse har ansvaret for at det ikke skjer noe med stemmesedlene. Tømming må skje på raskest mulig måte uten unødige opphold.

Foreløpig opptelling

Foreløpig opptelling av valgtingsstemmene skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet kl. 21.00.

Prøving og godkjenning av valgtingsstemmegivninger

Nærmere om godkjenningsprosessen for valgtingsstemmer

Det er et viktig skille mellom prøving av stemmegivninger og prøving av stemmesedler. Det er ulike forhold som prøves, og det er ulike regler som gjelder. Når en stemmegivning prøves, innebærer det en prøving av valghandlingen eller måten velgeren har gitt sin stemme og om lovens krav til velgeren er oppfylt. Når vi prøver en stemmeseddel, er det stemmeseddelen som er gjenstand for prøving. Før det er aktuelt å prøve en stemmeseddel, må velgerens stemmegivning være godkjent, det vil si at vedkommende må ha blitt krysset av i manntallet. Dersom en stemmegivning er forkastet, skal ikke stemmeseddelen prøves.

Godkjenning av stemmegivninger

Når det gjelder en ordinær valgtingsstemmegivning, skjer kontrollen og godkjenningen av stemmegivningen idet velgeren avgir sin stemme. Stemmestyret kontrollerer om velgeren står oppført i manntallet på stemmestedet og gir i tilfelle velgeren adgang til å avgi sin stemme. Stemmegivningen er godkjent idet valgfunksjonæren har trykket på;

Registrer stemmegivning i det elektroniske manntallet.

Dersom velgeren av ulike grunner ikke kan krysses av i manntallet på stemmestedet (velger er forhåndsavkrysset eller ikke står i manntallet på stemmestedet/kommunen), skal stemmegivningen legges i særskilt omslag. Valgstyret kontrollerer i ettertid omslaget, i tillegg til manntallet, før stemmegivningen eventuelt godkjennes. I det stemmegivningen godkjennes snakker vi om en godkjent stemmegivning.

Når en valgtingsstemmegivning godkjennes, innebærer det at velgeren hadde rett til å avgi stemme, og at denne ble avgitt på forskriftsmessig måte, det vil si at den oppfyller lovens krav for godkjenning. Det betyr likevel ikke at selve stemmeseddelen er prøvet og godkjent.

Godkjenning av stemmesedler

En godkjent stemmegivning består av en stemmeseddelkonvolutt med innhold eller bare en stemmeseddel pr. valg. Valgstyret skal kontrollere om innholdet i stemmeseddelkonvolutten / stemmeseddelen er forskriftsmessig, det vil si om den oppfyller kravene i § 10-3. En stemmeseddel godkjennes dersom den a) har stempel, b) det fremgår hvilket valg det gjelder, c) det må være klart hvilket parti/liste velger har stemt på og d) at partiet/gruppen stiller liste i valgkretsen. Denne prosessen fører frem til godkjente stemmesedler og forkastede stemmesedler.

Foreløpig opptelling

Stemmestyrets leder må på forhånd sette seg godt inn i føringen av møteboken, slik at opptellingen skal skje på en mest mulig rasjonell måte som sikrer at alle nødvendige

opplysninger blir protokollert. Samtlige kretser i Hå skal foreta foreløpig opptelling av stemmesedlene straks stemmegivningen er slutt. Opptellingen må ikke starte før valgtinget er avsluttet kl. 21.00. Valgstyret tilrår fremgangsmåten beskrevet i det følgende.

Rydding og klargjøring av lokalet for foreløpig opptelling

Valglokalet skal ryddes og innrettes på en hensiktsmessig måte før foreløpig opptelling kan starte. Før urnene åpnes, skal alle ubrukte stemmesedler fjernes fra avlukkene og valglokalet for øvrig. Alle stempler skal være lagt i forseglingsposen før urnene tømmes.

B1 Stemmegivninger i konvolutt

Behandling av mottatte stemmer. Stemmestyrets leder skal fylle inn antall stemmegivninger som er mottatt i særskilt omslag og antall beredskapsstemmer.

Stemmestyrets leder sjekker at stemmegivninger fra velgere som var forhåndsavkrysset i manntallet eller ikke manntallsførte i kommunen med tilhørende omslagskonvolutter er skikkelig ført. Stemmestyrets leder fører antallet stemmegivninger lagt i særskilt omslag fra hver liste i møteboken (*B1 Stemmegivninger i konvolutt*) og legger omslagskonvoluttene i forseglingsposen..

C1 Stemmesedler i urnen

Det skal føres antall stemmesedler for kommunestyre- og fylkestingsvalget.

Urnene tømmes og stemmesedlene fordeles slik: en bunke godkjente stemmesedler (*C1 Godkjente stemmesedler*), en bunke med blanke sedler (*C1 Blanke*) og en bunke med de som ikke umiddelbart kan godkjennes og tas med i opptellingen (*C1 Tvilsomme*).

Stemmer det er tvil om kan godkjennes, såkalte "tvilsomme stemmer", skal holdes utenfor den foreløpige opptellingen. Tvilsomme stemmer er stemmesedler som ikke umiddelbart kan godkjennes. Tvilsomme stemmesedler er stemmesedler som ikke kan leses maskinelt (for eksempel håndskrevne eller internetsedler) og stemmesedler uten stempel. Slike stemmer skal alltid vurderes av valgstyret selv. De tvilsomme stemmesedlene registreres i møteboken og legges i en egen konvolutt med påskrift om innholdet i den stemmeseddelboksen.

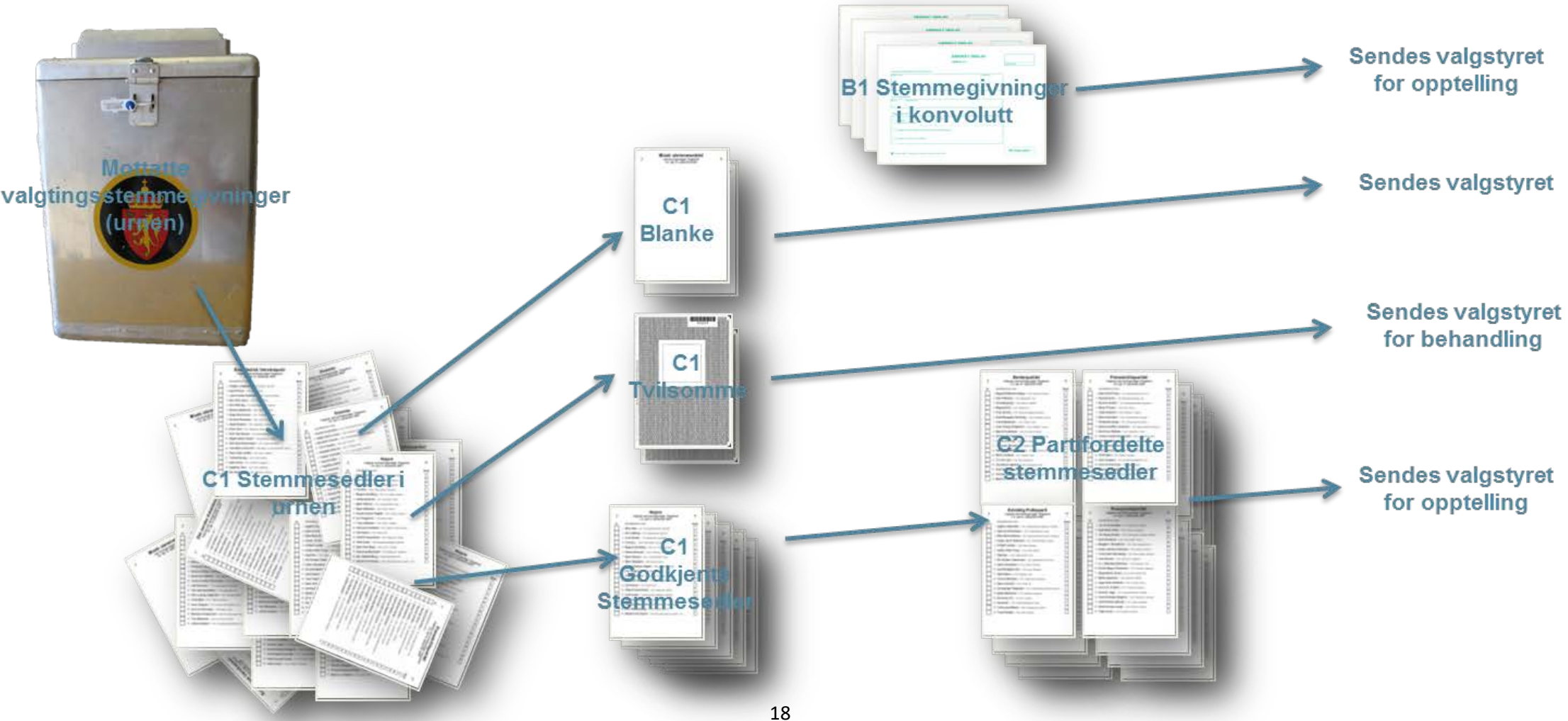
Hå kommune bruker elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen. Det betyr at antallet kryss i manntallet automatisk vil bli hentet fra EVA til møteboken.

Hvis det er forskjell i totalt antall kryss i manntallet og opptalte stemmesedler i urne, skal dette kommenteres i merknadsfeltet under tabellen.

C2 Partifordelte stemmesedler

Her skal en bunke pr. valgliste føres. Registrer antall pr. liste i møteboken (*C2 Partifordelte stemmesedler*) og summen av alle valglistene i *C1 Godkjente stemmesedler*.

Illustrasjon av stemmestyrets behandling av valgtingsstemmene

Føring av møtebok

Stemmestyret har tilgang til EVA i valglokalet og skal elektronisk fylle ut stemmestyrets møtebok ute i valglokalet. Dette gjøres ved å legge inn en urnetelling. Etter urnetellingen er lagt inn, skal stemmestyrets møtebok fra EVA skrives ut og signeres av stemmestyret.

Stemmestyret skal fylle inn:

B1 Antall særskilte stemmer mottatt i valglokalet

B1 Antall stemmegivninger i beredskapskonvolutt

C1 Antall godkjente stemmesedler i urnen

C1 Antall blanke

C1 Antall tvilsomme sedler i urnen

C1 Antall registrerte kryss i manntallet (hentes automatisk fra EVA)

C2 Partifordelte stemmesedler tellingen føres inn i stemmestyrets møtebok.

D Andre forhold

EVA (Elektronisk valgadministrasjonssystem)

Pålogging

Adressen for å logge seg på valgsystemet <https://eva.valg.no/>

ELEKTRONISK
VALGADMINISTRASJONSSYSTEM

Logg inn med ID-porten

Brukerstøtte: Telefon 75 00 63 33 eller e-post til eva@valg.no Åpningstid: 08.00-16.00 EVA - v4.6.1976 (origin/release-4.6) - fe01

Trykk på «**Logg inn med ID-porten**», velg deretter «**MinID**», «**Buypass**» eller «**BankID**».

The screenshot shows the login interface for the EVA system. At the top, there is a navigation bar with links for 'TILBAKE', 'AA', 'Bokmål', 'Nynorsk', 'English', and 'Såmegetta'. Below this is the 'Valgdirektoratet' logo and the 'VALG' logo. The main content area is titled 'VELG ELEKTRONISK ID:' and contains a list of authentication options, each with a right-pointing arrow:

- MinID**: Med kode fra SMS eller PIN-kodebrev
- BankID**: Med koder fra bankens din
- BankID på mobil**: Med sikker legitimasjon på mobil
- Buypass ID på smartkort**: Med smartkort og kortleser
- Buypass ID i mobil**: Med passord/SMS eller mobilapp
- Commfides**: Med USB-prime

At the bottom of the list is a link: 'Slik skaffer du deg elektronisk ID'. Below the list, there is a footer with contact information: 'Kontakt skjema | TF: 800 30 300 | Hjelpe til innlogging | Sikkerhet og personvern' and 'Driftet av Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI)'.

Registrer valgtingsstemme

Du må først søke opp velgeren i manntallet for å kunne registrere en stemme.

Det er mulig å søke etter en person ved bruk av manntallsnummer, fødselsnummer og avansert søk. Manntallsnummer er en fortløpende nummerering av manntallet. Første person i manntallet har nummer 1, neste person har nummer 2 osv. Manntallsnummer genereres når man sender ut valgkort.

Manntallsnummer

Søk på manntallsnummer er tilpasset til å lese strekkoden på valgkortet (papir eller elektronisk) med en strekkodeleser. Pass på at markøren står i feltet for å registrere manntallsnummer, les av strekkoden.

Min side

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Rogaland | Kommune: Hå | Stemmekrets: Nærbø | Stemmested: Bø skule

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Bø skule

Manntallsnummer | Fødselsnummer | Avansert søk

Manntallsnummer *

Hele strekkoden, 12 siffer

Søk

Fødselsnummer

Søk på fødselsnummer er søk på alle 11 siffer i fødselsnummeret.

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Rogaland | Kommune: Hå | Stemmekrets: Nærbø | Stemmested: Bø skule

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Bø skule

Manntallsnummer | Fødselsnummer | Avansert søk

Fødselsnummer *

Søk

Avansert søk

Ved bruk av avansert søk benytter systemet seg av fonetisk/soundex søk på navn. Dvs. at søket ikke er avhengig av rett stavemåte, men baserer søket på uttale. I avansert søk kan du velge å søke på; fødselsdato, fødselsnummer, postnummer, navn, adresse, asterisk søk og kombinasjonssøk, samt filtrering på geografi (kommune, krets, fylker, hele landet).

For å søke i manntallet for hele landet må man velge blankt felt øverst i nedtrekksmenyen for kommune.

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Bø skule

Mantallsnummer Fødselsnummer Avansert søk

Navn

Adresse

Fødselsdato

Kommune 1119 - Hå

dd.mm.åååå

Søkereresultat

Søkeresultatet vises med følgende persondata: navn, adresse, fødselsdato, kommune, krets og om velgere allerede har avgitt stemmegivning.

Mottak og registrering av valgtingsstemmer

Klikk på menyvalget "Registrer valgtingsstemme" og søk opp velgeren i manntallet. Ved elektronisk avkryssing i manntallet på valgting, er hele kommunens manntall tilgjengelig online i EVA. Velgeren kan søkes opp ved bruk av mantallsnummer, fødselsnummer eller avansert søk.

Bildet under viser et eksempel på et søkeresultat.

Kommune: Hå | Stemmekrets: Nærbo | Stemmested: Bø skule

Velger har ikke avlagt stemme på tidligere tidspunkt.

Mantallsinformasjon	
Mantallsnummer	0002359094 13
Stemmeberettiget	✓
Personinformasjon	
Fødselsnummer	14097841765
Kommune	1119 - Hå
Fornavn	Tore
Stemme krets	0007 - Oгна
Mellomnavn	
Adresse	TOVDALSVEGEN 404
Etternavn	Mattingsdal
C/O	
E-post	
Postnummer	4363
Telefonnummer	
Sted	BRUSAND

Klikk på "Registrer stemmegivning" for å registrere at velgere har avgitt valgtingsstemme. Det settes da et elektronisk kryss i manntallet ved denne velgeren som indikerer at velgere har avgitt godkjent stemmegivning på valgting. Det spiller ingen rolle om velgeren er mantallsført i kretsen eller ei, da EVA inneholder manntallet for hele kommunen.

EVA gir tilbakemelding om at stemmen er registrert og at velgeren er krysset av i manntallet. Det er ikke mulig å angre og fjerne en valgtingsstemme som er mottatt rett i urne.

Velger har avgitt stemme tidligere

Dersom velgeren allerede har avgitt stemme, vil EVA varsle om dette. Velgere kan likevel avgi ny stemme. Denne må legges i en konvolutt og skal registreres sentralt i kommunen. Skjermbildet under viser hvilken tilbakemelding stemmemottaker får dersom en velger har avgitt stemme tidligere.

 Boge Marianne Espedal avleverte godkjent stemmegivning onsdag 14.08.2019 kl. 09:53
Personen kan stemme, men stemmegivningen må tas i mot i omslagskonvolutt.

Mantallsinformasjon	
Mantallsnummer	0000764218 33
Stemmeberettiget	✓

Personinformasjon			
Fødselsnummer	08118141408	Kommune	1119 - Hå
Fornavn	Marianne	Stemmeakrets	0003 - Nærbø
Mellomnavn	Espedal	Adresse	STORÆGRÅ 12 B
Etternavn	Boge	C/O	
E-post		Postnummer	4365
Telefonnummer		Sted	NÆRBØ

  Registrer stemmegivning [Avbryt](#) Skriv valgkort

Som man ser over vil det ikke være mulig for stemmemottaker å registrere en slik stemmegivning i EVA. Leder av stemmestyret skal kun ta imot stemmen i omslagskonvolutt. Registrering i EVA skjer sentralt i kommunen.

Velger finnes ikke i manntallet

Dersom man ikke finner velger ved søk i manntallet, skal velger likevel få avgi stemme. Denne må imidlertid legges i en omslagskonvolutt. Det er valgstyret i kommunen som i ettertid avgjør om stemmegivningen skal godkjennes eller forkastes.

Det kan være flere grunner til at en velger ikke finnes i manntallet:

- Velgeren har hemmelig adresse
- Velgeren har vært bosatt i utlandet i mer enn 10 år og må søke seg inn i manntallet (eget skjema).
- Velgeren har ikke stemmerett ved valget

Merk! En velger som ikke finnes i manntallet vil heller ikke ha fått tilsendt valgkort. Dersom velgeren har valgkort og stemmemottaker fortsatt ikke finner velgeren i manntallet, er søket for dårlig.

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Rogaland | Kommune: Hå | Stemmekrets: Nærbo | Stemmested: Bø skule

Personen finnes ikke i manntallet. Sjekk at informasjonen er korrekt. Stemmen må mottas i særskilt omslag

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Bø skule

Avansert søk

Mantallsnummer Fødselsnummer

Navn

Adresse

Fødselsdato

Kommune

dd.mm.åååå

Dersom man ikke finner velgeren i manntallet, må man fylle ut et tomt valgkort. Velgeren legger stemmen sin i en stemmeseddelkonvolutt, før valgkort og stemmeseddelkonvolutt legges i en omslagskonvolutt. *Signør på valgkortet.* Det foretas ingen registrering i EVA lokalt ved stemmestedet. All registrering i EVA av slik stemmegivning gjøres sentralt i kommunen.

Opptelling

Trykk på «**Ordinære valgtingstemmer**»

Min side

Forberedelser

Opptelling

Manntall

[Søk](#)

Administrasjon

[Generer strekkodelapp](#)

Rapporter

[Alle rapporter](#)

Opptellingskategorier

Legg inn stemmetall for:

[Ordinære valgtingsstemmer](#)

Møtebøker

[Stemmestyrets møtebok](#)

Registrer urne og foreløpig telling

Min side

Hå kommune | Kommunestyrevalget 2019 | 0003 Nærbø

Ordinære valgtingsstemmer

Registrere urne- og foreløpig telling

Urnetelling

Avkryssninger i manntall	Antall
mandag 9 sep. 2019	0
Total	11

Registrere urne- og foreløpig telling

Parti	Partikode	Stemmer
Liberalistene	LIBS	<input type="text" value="0"/>
Senterpartiet	SP	<input type="text" value="0"/>
Partiet De Kristne	KRISTNE	<input type="text" value="0"/>
Fremskrittspartiet	FRP	<input type="text" value="0"/>
Rødt	RØDT	<input type="text" value="0"/>
Arbeiderpartiet	A	<input type="text" value="0"/>
Høyre	H	<input type="text" value="0"/>
Kristelig Folkeparti	KRF	<input type="text" value="0"/>
SV - Sosialistisk Venstreparti	SV	<input type="text" value="0"/>
Hå-lista	HL	<input type="text" value="0"/>
Stemmesedler til fordeling totalt		0
Blanke stemmer		<input type="text" value="0"/>
Tvilsomme sedler		<input type="text" value="0"/>
Totalt antall stemmesedler		0

Kryss i manntall	Sedler	Avvik
11	0	-11

Spesielle stemmer

Antall særskilt konvolutter	<input type="text" value="0"/>
Antall beredskapskonvolutter	<input type="text" value="0"/>

Kommentar

Lagre

Godkjenn

Møtebok

Trykk på «**Stemmestyrets møtebok**» under møtebok

Min side

 Forberedelser

 Opptelling

Manntall

[Søk](#)

Administrasjon

[Generer strekkodelapp](#)

Rapporter

[Alle rapporter](#)

Opptellingskategorier

Legg inn stemmetall for:

[Ordinære valgtingsstemmer](#)

Møtebøker

[Stemmestyrets møtebok](#)

Skriv ut

Stemmestyrets møtebok skrives ut fra EVA, enten tom eller ferdig fylt ut. Møteboken vil være tom dersom det ikke er lagt inn noen urnetelling for kretsen. Så fort det er lagt inn en urnetelling for kretsen, vil disse tallene komme med i møteboken. Man kan enten skrive ut stemmestyrets møtebok under "Alle rapporter" eller under menyen "Møtebøker".

Stemmestyrets møtebok ✕

Hå kommune

Valgkrets: *

 Last ned pdf

Oversendelse av valgmateriell

Så snart foreløpig opptelling er ferdig, skal stemmestyret frakte alt materiellet til rådhuset. Pass på å holde god orden i materialet og at alt materiell brukt under valget kommer med.

Stemmestyret skal klargjøre følgende valgmateriell, som skal fraktes til rådhuset:

I forseglingspose:

- Alle stemmegivninger i konvolutt
- Alle valgstempler

Dette blir hentet i valglokalet.

I forseglingsboks:

- Alle godkjente valgtingsstemmesedler
- Alle tvilsomme stemmesedler

Møteboken leveres sammen med alle godkjente valgtingsstemmer og tvilsomme stemmesedler. Møteboken trenger ikke å være forseglet.

Leder og nestleder (eventuelt medlem av stemmestyret) frakter sedlene og møteboken til rådhuset.

Transport av valgmateriell til rådhuset

Leder og nestleder (eventuelt medlem av stemmestyret) frakter sedlene og møteboken til rådhuset. De som frakter stemmesedlene og møteboken må kunne svare på spørsmål knyttet til utfylling av møteboken. Forseglingsmateriell kan ikke transporteres sammen med valgmateriellet.

